

Postępowanie grupowe – czy przedsiębiorcy mają się czego obawiać?

Z nowej instytucji prawa polskiego – postępowania grupowego będzie można skorzystać w sprawach o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz z tytułu czynów niedozwolonych, z wyjątkiem roszczeń o ochronę dóbr osobistych. Na skutek opinii przedsiębiorców obawiających się przede wszystkim roszczeń pracowniczych z tytułu nadgodzin, niewypłaconych dodatków, świadczeń związanych ze zwolnieniami grupowymi, dyskryminacji, mobbingu, zawężony został zakres przedmiotowy ustawy i do innych spraw niż wcześniej wymienione nie może być stosowana. Oznacza to, że głównymi podmiotami mogącymi skorzystać z tzw. pozwu zbiorowego są konsumenci.

Specyfika postępowania grupowego

Zgodnie z ustawą, w postępowaniu grupowym mogą być dochodzone roszczenia jednego rodzaju - pieniężne (np. odszkodowanie) lub niepieniężne (np. zobowiązanie do wykonania usługi). Muszą być one oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej. Przykładem może być doznanie szkody na skutek uczestnictwa w tym samym wypadku komunikacyjnym lub zastosowanie przez ubezpieczyciela niedozwolonej klauzuli w umowach ubezpieczenia z konsumentami. Oczywiście ocena dopuszczalności postępowanie grupowego w konkretnej sprawie będzie należała do sądu.

Minimalny skład grupy żądającej ochrony swoich praw na drodze postępowania grupowego, to 10 osób. Powództwo wytacza jedna osoba – reprezentant, działający na rzecz wszystkich członków grupy, może wytoczyć je także powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów. Przystąpienie do grupy następuje poprzez złożenie stosownego oświadczenia. Wyrok nie wywoła skutku w stosunku do osób, które co prawda spełniają kryteria do uczestniczenia w postępowaniu, np. również uczestniczyły w tym samym zdarzeniu, lecz formalnie nie wstąpiły do grupy. Sąd ogłasza wszczęcie postępowania grupowego w prasie i wyznacza termin, w którym także inne osoby poszkodowane mogą wstąpić do grupy. Sprawy w postępowaniu grupowym rozpatrują sądy okręgowe w składzie trzech sędziów.

Ustawa zakłada, że powód musi być reprezentowany w postępowaniu grupowym przez adwokata lub radcę prawnego.

Koszty wytoczenia powództwa

Koszty wytoczenia powództwa w postępowaniu grupowym są mniejsze niż w postępowaniu zwyczajnym. Ustawodawca ustalił opłatę w wysokości 2 proc. wartości przedmiotu sporu (np. wartości dochodzonego odszkodowania), w postępowaniu zwyczajnym opłata ta wynosi 5 proc. Inne koszty, o których należy pamiętać, to wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika - nie może być wyższe niż 20 proc. zasądzonej kwoty oraz złożenie ewentualnej kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu pozwanego. Pozwany (np. towarzystwo ubezpieczeniowe lub biuro podróży) ma bowiem prawo żądać zobowiązania powoda występującego z roszczeniem do złożenia kaucji w wysokości 20

proc. wartości przedmiotu sporu przy pierwszej czynności procesowej oraz dodatkowego zabezpieczenia, gdy w trakcie procesu kaucja okaże się niewystarczająca. Sąd może, ale nie musi uwzględnić żądania pozwanego do złożenia takiej kaucji.

Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym ma wiele zalet, w tym mniejsze koszty wytoczenia powództwa, czy opłacenie wynagrodzenia jednego profesjonalnego pełnomocnika.

Ponadto nie wymaga bardzo dużego zaangażowania od członka grupy. Większość bowiem obowiązków spoczywa na reprezentancie. Łatwiejsze wydaje się także zgromadzenie wspólnego materiału dowodowego. Niemniej zawężenie zakresu przedmiotowego ustawy w stosunku do pierwotnego założenia, spowodowało, iż postępowanie nie może być wszczęte w każdej sprawie.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od jej ogłoszenia, tj. z dniem 19 lipca 2010 r.

Autor: Aneta Misiąg, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy